

de to paagjældende Herreder i Odense Amt; men der er dog et af Herrederne i Lhy, som er høiere end det ene Herred i Odense Amt, saa at det dog ikke synes at være saa afgjort, som man herefter skulde tro, at netop dette Forhold mellem de 80,000 og de 100,000 vil være det Rette. Ministeriet maa jo vistnok have Leilighed til temmelig hurtigt at kunne skaffe Oplysninger, hvorefter man kunde faae en større Sikkerhed i saa Henseende. Endnu er der et Punkt, som jeg vil berøre ganske kort, og det er med Hensyn til det gamle System, med at Expropriationsudgifterne skulle udredes af Staten, mod at denne faar Erstatning senere af den halve Del af de vedkommende Egne. Dette System er beholdt her; men derved kommer en Del af Byrden til at falde paa Hartkornet alene, og jeg anser ikke vor nuværende Hartkornansættelse for at være saa retfærdig, at man skulde ønske at forøge Byrderne paa det mere end høist nødvendigt. Jeg har derfor bestandig ønsket, at man kunde komme bort fra dette System med at lade Hartkornet udrede Expropriationsudgifterne. Det kom ind paa en Tid, da det gjaldt om at faae de jydskke Jernbaner gennemførte trods den Modstand, der blev reist derimod fra en stor Del Medlemmer her i Salen; men jeg kan ikke tro Andet, end at man maa ønske at komme bort deraf, og naar man nu gaar over til et nyt System, synes der at være forøget Opfordring dertil. Saa vidt jeg veed, er det i Norge saa, at man lader de vedkommende Egne eller Private tilbyde deres Jord til Jernbaner mod at faae Aktier for den. Noget Saadant kunde man maaske ogsaa gjøre her. I det Sele taget er jeg altsaa efter de Oplysninger, der hidtil have foreligget, ikke saa heldig at kunne slutte mig til Forslaget, saaledes som det er. Jeg maa ønske væsentlige Forandringer baade med Hensyn til Linierne og med Hensyn til den Maade, hvorpaa Pengene skulle staffles til Veie, og hvis der ikke sker saadanne Forandringer i Lovforslaget, vil jeg ikke være i Stand til at give det min Stemme.

G. Koch: Naar man betragter de Grundsatninger, som den lovgivende Myndighed hidtil har fulgt i Henseende til Anlæg af Jernbaner her i vort lille Land, faar man ganske vist et megt broget Billede. Vi have anlagt Jernbaner i omtrent 30 Aar, men bestandig skiftet i Henseende til Systemerne. Det vil være det høie Thing bekendt, at f. Ex. her paa Sjælland har Staten overladt det ganske til et privat Selskab at forsyne Landet med Jernbaner og har kun støttet dette Selskab med Rentegaranti. Paa Lolland-Falster er det Samme tildeels Tilfældet, kun at det private Selskab der har maattet stille en Forsterkningsfond. I Sjælland og paa Fyn er man gaaet til at bygge Statsbaner væsentlig for Statens Penge, dog saaledes, at de paagjældende Egne erstattede Statskassen de halve Ex-

propriationsudgifter, og endelig gif man for tre Aar siden over til et nyt System ved at overlade de fremtidige Jernbaners Bygning til Private, dog med en Understøttelse fra Statens Side af 40,000 Rd. pr. Banemil. Dette System vil man nu ved nærværende Lov atter forlade, idet man vil anlægge Jernbaner ved Staten alene, dog saaledes, at de paagjældende Egne komme til at give et rundeligere Bidrag dertil, end hidtil er flet gennem Halvdelen af Expropriationsudgifterne. Man kunde paa denne Maade jo næsten fristes til at sige, at man her har fulgt den Grundsatning, at man skal forsøge Alt og vælge det Bedste; men jeg kan dog ikke Andet end finde, at denne Væksen i Principerne for Anlægget af Jernveie i vort Land er i mange Retninger mindre heldig. Smidlertid skal jeg tilføje, at jeg er tilfreds med, at Regjeringen har forladt det Princip, som blev opstillet i Loven af 1873, og at Regjeringen atter er gaaet over til at bygge Jernbaner for Statsmidler, idet jeg nemlig gaar ud fra først og fremmest, at naar Staten eier første Delen af vore Jernveie i Sjælland og Fyn, er det forbundet med overordentlig uheldige Virkninger, at enkelte Sidebaner komme under privat Eie og under privat Drift. Jeg mener, at, hvor Staten engang har paataget sig det Svært at bygge Baner, er det i alle Henseender praktisk og rigtigt, at Staten faar alle Jernveie under sin Bestyrelse. Dertil kommer, at de 3 Aars Erfaringer, vi have haft siden Loven af 1873 tyder paa, at vi ikke ere i Stand til at bringe flere Jernbaner tilveie efter dette Princip end dem, der allerede ere byggede, blandt Andet af den Grund, at de fornødne Pengemidler paa de allerfleste Steder ikke ville kunne staffles, fordi vort Land i Reglen ikke er saa stærkt befolket, at der er Udsigt til, at saadanne Jernbaner, som anlægges for private Penge, ville kunne svare de fornødne Renter af Anlægskapitalen. Men naar jeg altsaa er veltilfreds med, at Regjeringen har forladt Systemet af 1873 og er vendt tilbage til selv at bygge Jernveie, maa jeg befænde, at jeg ikke ret ser Grunden til, at man da ikke vender tilbage til Systemet i sin Hensigt, vender tilbage til at bygge Jernveie ubeløstende for Statens Regning, i alt Fald ikke med større Tilskud, end de Egne have ydet, der allerede ere i Besiddelse af Statsbaner. Det vil jo nemlig erindres, mine Herrer, at de Egne, som navnlig i dette Lovforslag omtales, nemlig Årsens Amt, Svendborg Amt og Lhisted Amt, allerede i en Række af Aar have bidraget gennem Udgifterne til Expropriation til de alt byggede Statsbaner; de have altsaa ikke blot gennem de almindelige Skatter, men ogsaa mere direkte ydet Bidrag til de Statsbaner, som alt ere byggede, og som i alt Fald kun høist indirekte, ja for et enkelt Amts Vedkommende, Lhisted Amt, endnu aldeles ikke have berørt dem. De have altsaa ydet Dffre